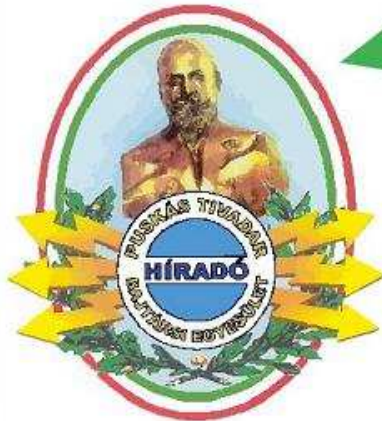

Puskás Híradó

XVIII. ÉVF.
1. SZÁM

A PUSKÁS TIVADAR
HÍRADÓ BAJTÁRSI
EGYESÜLET KIADVÁNYA
MEGJELENIK FÉLÉVENTE

FELHÍVÁS

A magyar katonai híradás története megírásában való közreműködésre.

A híradó szakterület egyes szervezetei megalakításának százéves évfordulójáról való megemlékezésre való felkészüléskor világossá vált, hogy a híradás történetével foglalkozó munkák hiányosak, nem vagy hiányosan tartalmaznak forrásmegjelölést, egyes megállapításaik pontatlanok, hiányzik egy átfogó szakmatörténeti mű. A Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület névadója életútjának hiteles feldolgozása is bizonyította, hogy a köztudatban számos, a valóságnak nem megfelelő információ él. Időszerűvé vált egy átfogó, dokumentumokkal alátámasztott szakmatörténeti munka elkészítése. A feladat elvégzésére Dr. Horváth László Ferenc, a Puskás Egyesület alelnöke (ő vezette Puskás Tivadar életútját feldolgozó munkát), Mikita János nyugállományú mérnök altábornagy (magas szakmai beosztásán túl több, a híradás történetével foglalkozó írás szerzője), Sáfár József ipartörténeti kutató és Dr. TERNYÁK István nyugállományú ezredes (akit felkértek a kidolgozó munka összefogására és koordinálására) vállalkozott. A Puskás Egyesület közgyűlése és Elnöksége egyértelmű támogatásáról biztosította a kidolgozást, honlapján (www.puskashirbaje.hu) külön hozzáférést biztosít „A magyar katonai híradás története” cím alatt a kidolgozott részanyagok, már elkészült történeti munkák megjelenítéséhez.

A történet az 1848-1990. közötti időszakot öleli fel 1848-1918, 1918-1945, 1945-1955. és 1955-1990. közötti felosztásban, azokon belül több részidőszakra bontva. A történeti fejlődés során a szakterület megnevezése az összekötő, távíró, - távbeszélő, - távjelző szolgálatról változott híradóra, amelyet hivatalosan 1925. január 12.-től használ, később kibővítve az automatizálással, majd az informatikával. A híradás fajtáiban és eszközeiben rendkívül változatos, futár, posta, küldönc (korabeli nevén nyargonc), távjelző, optikai távjelző, postagalamb, jelzőkutya, távíró, géptávíró, távbeszélő, vezetékes és vezeték nélküli (rádió), lehallgató, rejtjelző és titkosító, a repülőterek és leszállóhelyek rádió, fénytechnikai, navigációs és leszállító, diszpécser lokátor (közismert nevén Frisz), troposzféra, műholdas, állandó helyű és táborig híradás eszközeit és rendszereit foglalja magába a teljesség igénye nélkül. Fejlődése szorosan kapcsolódott a magyar politikai és katonai viszonyokhoz, szövetségekhez, hadi eseményekhez, valamint a polgári és állami hírközléshez, ezeken belül is a Magyar Postához.

A történetnek vannak felhasználói (vezetés), technikai, szervezeti és szervezési, anyagi-technikai (később logisztikai), oktatás-képzési szempontjai is, amelyeket fel kell dolgozni. Ezt a hatalmas munkát a kidolgozók csak közreműködők segítségével tudják elvégezni. Már ez idáig is többen ajánlották fel segítségüket, a Hadtörténelmi Levéltár munkatársai, a bécsi kirendeltség eddig is lelkesen segítette a források felkutatását, a Magyar Katonai Logisztikusok Egyesülete felajánlotta honlapját a publikációk közzétételére, a szakmai végzettségű és érdeklődésű logisztikusok tájékoztatására, a munkába való bevonására. Több magánygyűjtő, magánygyűjtemény tulajdonosa, a HTE Technikatörténeti Szakosztálya nyilvánította ki részvételi szándékát, ajánlotta fel segítségét.

A kidolgozás előreláthatóan több évet vesz igénybe, terveink szerint 2022 végére a munkát be szeretnénk fejezni. Azt, hogy milyen végleges formában fog megjelenni- könyv, elektronikus, vegyes- az érdeklődéstől és a támogatóktól fog függeni.

A fő anyag időrendi és logikai sorrendbe szerkesztett fejlődéstörténet lesz, mellékletekkel, képekkel és forrásmegjelöléssel. Ez a gerincanyag terjedelmi okok miatt nem tartalmazhat minden részletet, eszközeleírást, egyéni történeteket stb. A meglévő munkákat, részanyagokat, eszközök leírását, fényképeket, múzeumok és gyűjtemények címeit, elérhetőségüket az anyag végén soroljuk fel. A részanyagokat véglegesítés előtt ismertetjük, a beérkezett észrevételek, javaslatok, kiegészítések alapján módosítjuk, majd a végleges változatot közzé tesszük.

Várunk mindenkit, aki valamilyen módon a magyar katonai híradás történetéhez kapcsolódó tárgy, írás, emlék, történet birtokosa, hogy szíveskedjék azt a kidolgozók rendelkezésére bocsátani.

Mindenkit várunk, aki bedolgozni szeretne, akár tudományos, - diplomamunka, szakdolgozat megírásával szeretné gazdagítani a történetet. Minden bedolgozásra, megjelenésre elfogadott anyag a tulajdonosának megjelölésével és engedélyével kerül közlésre.

A kidolgozók

Az érdeklődők, közreműködni szándékozók a kapcsolatot a kidolgozókkal a következő címen vehetik fel, ide küldhetik el bedolgozásukat, kérdéseiket, észrevételeiket, javaslataikat is:

nyargonchistoria@gmail.com

----- 0 -----

A demokratikus Magyar Hadsereg, majd a Magyar Néphadsereg híradó technikai fejlődésének rövid bemutatása 1944-től- 1989.-ig

Írásom a 2019. Tavaszi számban megjelent „A Magyar Királyi Honvédség Híradó szolgálatának megalakulása, technikai kiképzés megszervezése, kiszolgálása.” Folytatása.

1944.-ben még javában tartott a II. világháború úgy Európában, mint Magyarországon. Horthy kiugrási kísérlete meghiúsult, a nyilasok átvették a hatalmat. Debrecenben 1944. december 22.-én megalakult az Ideiglenes Nemzeti Kormány. Magyarország fegyverszüneti kérelmében vállalta, hogy harcoló alakulatokkal részt vesz a náci Németország végleges leverésében, és 1944. december 28.-án hadat üzen Németországnak. Az Ideiglenes Nemzeti kormány 8 gyalog hadosztály felállítását vállalta. 1945. február 9.-én megalakult 6 gyalog hadosztály Debrecenben 8488 fővel. 1945. március 1.-jén Jászberényben 1 gyalog hadosztály, majd Hajmáskéren az 5. gyalog hadosztály. 1945. február végén megkezdődtek Miskolcon a 7. gyalog hadosztály szervezése. A 2, 3, 8, gyalog hadosztályok szervezésére nem kerül sor. A feltöltéssel egyidejűleg elkezdődött az új hadsereg kiképzése. A szervezést legjobban az hátráltatta, hogy nem volt megfelelő felszerelés, fegyverzet, ruházat és szállítóeszköz. Híradó vezetőkes anyagokon kívül csupán néhány R/3, R/7 rádió készüléket sikerült összegyűjteni. Használható híradó anyagok többségét a nyugati frontról, szervezeti egységekben visszatérő híradó alakulatok szolgáltatták be, azonban nem volt képzett állomány a begyűjtött híradó berendezések, eszközök kezeléséhez, javításához. Az újjászervezett hadseregbe jelentkező személyi állomány főleg a hadifogolytáborokból, Magyarországon hadifogságban esett katonák, vagy a szovjetekhez átálló tisztek, honvédek közül került toborzásra. Ezeknek az embereknek a többsége meggyőződésből jelentkezett a Demokratikus Hadseregbe, kisebbik részük így akart megmenekülni hadifogságtól.

Az alakulófélben lévő gyalog hadosztályok éles bevetésre nem kerültek, mivel közben Európában vége lett a II. világháborúnak. Így, fő feladatuk a vasút helyreállítása, a szétszórt haditechnikai eszközök begyűjtése, javítása, valamint rendvédelmi feladatok ellátása volt. A híradó anyagok begyűjtésének és javításának helyszínéül Budapesten a Daróci úti Honvéd Híradó Szertár lett kijelölve. A szertár 1946. augusztusában alakult újjá. A munka nehezen indult, mivel a szakállomány nagy része a háborúban odaveszett. A lelkesedés később mindent pótol.

A szertár első parancsnoka Horváth Géza alezredes lett. A munkát 9 tiszttel, tiszthelytessel, 9 honvéddel és 36 polgári alkalmazottal kezdték meg.

A begyűjtött híradó anyag nagy része a Magyar Királyi Hadsereg, kisebbik része különböző hadseregek által szétszórt, hátrahagyott, úgynevezett zsákmányolt haditechnikai anyagokból állt. A Vörös Hadsereg saját készletéből is bocsátott át híradó felszereléseket a megalakuló Ideiglenes Kormány részére, melyek megjárták a II. világháború csatáit. Ezek a típusok általában a rendszeresített páncélozott, tüzér vagy más eszközökkel kerültek a rendszerbe.

Néhány típust említünk meg ezek közül, RSZB-F rádió távbeszélő, távíró üzemmódban dolgozott. Teljesítménye 40-50 W volt. Az USZ rádióvevő, távíró és távbeszélő jelek vételére volt alkalmas. A 12-RTM rádiókészüléket harcokocsiknál, rohamlövegeknél alkalmazták.

A begyűjtött, és megjavított berendezésekkel az első pécsi híradó zászlóaljat szerelték fel. Érdekességként a rádiós század 1-1 db R/3, R/6, R/7, R/14 típusú rádióállomást, 10 és 30 vonalas távbeszélő központot, H-1, H-2 vivőfrekvenciás berendezést, 40 mintájú géptávíró készüléket, egy-eres tábori könnyűvezetéket, valamint 39 mintájú két-eres tábori kábelt kapott.

1951. június 1.-én megalakult a Magyar Néphadsereg. A hidegháború, és a Jugoszláviával elmérgesedett helyzet miatt komoly haditechnikai fejlesztések indultak be hazánkban is.

A fejlesztések maguk után vonták a híradó állomány és híradó csapatok bővítését. A fejlesztések 1949.-ben kezdődtek és 1952.-ben érték el a maximumot. Magyar mérnökök és tervezők munkájának eredményeként lecserélésre kerültek lassan a két világháború között gyártott rádió-és vezetékes eszközök. Megjelentek a kornak megfelelő korszerű rádió típusok, amelyeket teljesítményük szerint csoportosítottak (kis, közepes, nagyteljesítményű) mint az R-10, R-20, R-30, R-40, R-50. Ezek a rádióállomások készültek mobil és stabil változatban, vagy kiegészítő berendezésként. Én 1959.-ben vonultam be Kiskunhalasra a tüzér laktanyába. R-10 (frekvenciaátfogása 20MHz-32MHz, hullámhossza 15m-től 9,375m-ig) és az R-20 rádióállomást használtuk. Nagyon szerettük ezeket a típusokat, könnyen kezelhető megbízható berendezések voltak. Egyedül az áramellátásuk volt problémás, mert úgynevezett száraz elemmel működtek (a többnapos üzemeltetéshez szükséges telep mennyiséget nehéz volt cipelni). A mobil berendezések magyar gyártmányú, nagyrészt terepjáró Csepel gépkocsikban voltak beépítve. Az akkor aktív és még élő bajtársaim közül ki ne emlékezne CS-130 típusú gépkocsira, köznéven forgó „kecskére”. A Magyar Néphadsereg nagy szervezési változáson ment keresztül. A legfelső vezetés biztosítása érdekében létre jött az önálló híradó ezred, magasabb egységnél a híradó zászlóalj, ezrednél híradó század. A híradó eszközök típus szerinti besorolása is megváltozott. Kialakultak a vezetékepítő, központos, géptávíráshoz, rádió századok, szakaszok. Az ötvenes évek közepén megjelentek a rádió relék.

A híradás biztosítása érdekében a gépkocsizó lövész, harcocsizó, tüzér, légvédelmi tüzér és más szakcsapatok eltérő frekvenciájú berendezésekkel kerültek ellátásra. Speciális eszközeik voltak a repülő, felderítő, rádiózavaró, lehallgató egységeknek, szakalegységeknek.

1955. május 14.-én megalakult a Varsói Szerződés. A tagállamok együttműködése, úgy katonapolitikailag, mind haditechnikai fejlesztések terén új alapokra került. A Varsói Szerződés tagországai feladatként kapták, hogy szovjet licence alapján gyártsanak híradó berendezéseket.

A magyar rádiógyártás hagyománya, fejlettsége lehetővé tette, hogy licencek alapján a hazai gyárakban (mint a Vadásztöltény gyár, később VIDEOTON kis és közepes teljesítményű, a budapesti Finommechanikai Művek, nagy teljesítményű rádiók, rádió reléket, a Mechanikai Laboratórium vevőket gyártott) a katonai rádiók gyártása megkezdődjön. A gyárak feladata volt a Varsói Szerződés tagállamainak eszközökkel való ellátása. A rádiógyártás felfuttatása lehetővé tette több típus, nagy darabszámú eszközök exportját néhány ázsiai, afrikai országba is.

Az új rádió típusok három számjeggyel lettek jelölve R-105, R-106, R-107 stb. Az első példányok még cirill felírttal kerültek a csapatokhoz. A nagy teljesítményű mobil és stabil állomások, mint az R-118, R-102 mindegyik elektroncsöves folyamatosan hangolható, kristályvezérelt berendezések voltak. A hordozó járművei, szintén magyar gyártmányú CS - 344D gépkocsik voltak. Több újítás került bevezetésre a gyártás folyamán. A VIDEOTON gyártotta az R-104, R-125 közepes teljesítményű mobil állomásokat. Külön ki kell emelni, hogy az R-142 rádióállomást szintén a VIDEOTON gyártotta, kiváló működése, sokoldalúsága megbízhatósága miatt. Amire tervezték, annak paramétereit minden körülmények között biztosította. Még ma is használják.

A hatvanas évekig a jól bevált 41 mintájú távbeszélő készüléket használta a Magyar Néphadsereg. A szovjet technikai eszközök elterjedésével megjelentek a TBK-2, a TAI-43, a TAI-43MR. A hetvenes években a Varsói Szerződés tagállamai között a bolgárok által gyártott távbeszélő a TBK-67 került használatra. A TNV 100 nehézvezetéket kiváltotta a (ETNV komplexum) P-296 kábelrendszer. Érdemes megjegyezni, hogy együttműködési gyakorlatokon, a szovjetek által telepített vezetékes illetve relé végállomásaként mindig a saját távbeszélő berendezéseiket telepítették.

A hetvenes években rendszeresítésre kerültek a sokcsatornás frekvencia multiplex rádió relék, amelyek ezred szintig biztosították a vezetés megbízhatóságát. Szintén rendszeresítésre kerültek olyan rádiók, amelyek programozhatók, több frekvenciát előre lehetett hangolni. Alkalmasak voltak egy-oldalsávós üzemmódra is.

A nyolcvanas években új rádió berendezések, új típusok jelentek meg, amelyek lényegesen eltértek az eddigi rádiók alaptípusaitól. Ilyen volt R-412A troposzféra szórásos alapuló berendezés, amely az URH frekvencia sávban két átjátszó állomás között 150 km-ig biztosította a folyamatos összeköttetést. A műholdas összeköttetés lehetőségéhez is megvolt a végberendezés, az R-440 kozmikus hírközlő állomás. A műholdat a szovjet fél biztosította.

Sokat fejlődtek a rádiókhoz csatlakozó végberendezések. A hagyományos távbeszélő, távíró, géptávíró üzemen kívül, a szélessávú berendezések csatlakozásának lehetősége is megvalósult. Nőtt a jelek átvihetőségének a sebessége.

Megjelentek a vezetésben a különböző beszéd, és géptávíró titkosító eszközök, mint a FIALKÁK, ELBRUSZOK, JAHTÁK, VEHÁK, VESZNÁK. Ezek a rejtjelző és titkosító berendezések szigorúan államtitkot képeztek. A berendezések kezeléséhez, külön engedélyre volt szükség. A titkosító eszközöket a katonai vezetés igen hamar megkedvelte, hiszen a lehallgatás, az üzenetek megfejtésének veszélye nagymértékben csökkent.

Légi és tüzérségi csapások kivédése érdekében a rádió berendezéseket széttelepítették. Külön adóközpontokat, és vevő központokat hoztak létre. Az adók vezérléséhez, jelek vételére korszerű vezérlő berendezések kerültek rendszeresítésre úgy távíró, géptávíró, távbeszélő üzemmódra. Ezredektől felfelé tagolták a vezetési pontokat is. Például hadsereg szinten harcálláspont, tartalék harcálláspont, hadtáp harcálláspont települt. A harcállás pontok önálló hírközpontokkal rendelkeztek.

Ezek a bonyolult vezetési pontok nagy mennyiségű technikai eszközt és magasan képzett szakállományt igényeltek. A feltételek biztosítva voltak.

A mobil híradó berendezések folyamatos és megbízható működését, nagyban befolyásolta a hordozó járművek motorjainak megbízhatósága, terepjáró képessége, a felépítmény kialakítása, valamint berendezések áramellátása. Az 1950 és 1960 évek között a Csepel gyártmányú járművek, Ikarusz felépítmények voltak a rendszerben. E járművekre jellemző volt az egyszerű kiszolgálás, kezelhetőség. Voltak típushibái is. A hatvanas évek elejétől, a szovjet híradó berendezések saját gyártmányú hordozó járművekkel érkeztek Magyarországra. Az első rendszerbe állított gépjárművek felépítményével sok gond volt, azonban folyamatosan javult a helyzet. 1980-as évektől már túlnyomósan, szűrő berendezések beépítésével látták el a felépítményeket. Így védtek a kezelő állományt a vegyi és sugárszennyeződéstől (vezető fiúkéik nem rendelkeztek védettséggel).

Az áram ellátása a hordozható berendezéseknek 1950.-től 1960.-ig (R-10, R-20 stb.) száraz telepekről történt (külön anód, külön fűtő telep). A nagyobb teljesítményű mobil adó-vevőknél, mint az R-30, menet közbeni működtetésnél (akkumulátorról NKN105Ah) anódpótló segítségével úgynevezett unformeres átalakítóval, állóhelyben az állomás 1,5-1,65 kVA benzin üzemű aggregátora szolgáltatta a szükséges áramot. Az 1960-as évektől korszerűbb HAB típusú egy és háromfázisú aggregátorok, illetve 1970-es évektől diesel üzemű HAD-8-3, HAD-16-3 utánfutóra szerelt áramfejlesztők biztosították a táplálást.

Az 1960 évektől, a rendszerbe állított hasáb és gyalográdiók üzemeltetéséhez különböző típusú lúgos akkumulátorok kerültek rendszeresítésre. A nagyszámú rádiók mennyisége, sokféle típusa, annak folyamatos üzemeltetése, és az akkumulátorok töltése a gyakorlatok alkalmával nem kis gondot okozott, az adott egységek, alegységek híradó műhely állományának (én is szenvedő alanya voltam a tüzér ezrednél).

A hetvenes nyolcvanas években a Magyar Néphadsereg tiszti, tiszthelyettesi állományának szakmai képzése minőségi változáson esett át. A hazai tisztképző szakiskolákon tanári és üzemmérnöki diplomát szereztek a végzős hallgatók. Sokan tanultak a magyar felsőoktatási intézményekben Már az ötvenes évek elejétől lehetőség nyílt a Szovjetunió katonai intézményeiben való beiskolázásokra, de igazából '60-70 évektől vált ez a képzési forma intenzívvé. A szakismeretek jobb elsajátítása érdekében rövidebb, hosszabb idejű tanfolyamokat szerveztek. A tanintézményekből szakmailag jól felkészült tiszt és tiszthelyettes állomány került ki a csapatokhoz.

A kilencvenes évek elejéig a rádió híradás volt a vezetés alapvető formája. Megfelelő mennyiségű, és az adott kornak megfelelő korszerű eszközök álltak a honvédség részére.

A tervek megvoltak, a negyedik generációs berendezések beszerzésére is. Ezen berendezésekre jellemző lett volna a páncélozottság, és az automatizáltság.

A cikkem valós adatokon alapszik, utána jártam, ennek ellenére tévedések fennállhatnak, mivel tudományos kutatásokat nem végeztem. Beosztásaimnál fogva, sok mindenre emlékszem.

Köszönetemet fejezem ki Gábor Géza nyugállományú alezredes, és Pálmai Dénes nyugállományú ezredes segítő munkájáért.

Polyák Mihály nyá. alez.

----- 0 -----

Távjelzés a magyar királyi honvédség összekötő szolgálatában

A Puskás Híradó tisztelt olvasói számára már ismert, hogy az Egyesület támogatását is élvezve hozzákezdünk „A magyar katonai híradás története” című monográfia elkészítéséhez. A honlapon közreadott közreműködési felhívásban a legfontosabb adatok megtalálhatók. Vállaltuk, hogy a Puskás Híradó ez év tavaszi számától kezdődően a további számokban is közreadunk egy-egy érdekes írást. Ezekben az írásokban a terjedelmi korlátokat is figyelembe véve, a cikk konkrét tárgyán túl bemutatjuk a tágabb összefüggéseket és szempontokat is. Törekvésünkkel és érdekes történeteinkkel a múltat hitelesen és olvasmányosan mutatjuk be.

Néhány mondat a távjelzés múltjáról

A hírek, üzenetek nagy távolságra való továbbításának több ezeréves története van, kezdve a tűz és füstjelektől, a tengerészetnél és gyalogságnál használt zászlójelzésektől. Valamennyi közlési mód közös jellemzője a feladó és a címzett által ismert közös nyelv, annak ismerete, hogy melyik jel, jelzés mit jelent, továbbá ezek védelme az illetéktelenektől. Természetesen ezek a közlési módok egyszerű, rövid üzenetek továbbítására voltak alkalmasak, továbbá függték az időjárástól is, hiszen a közlés érthetősége a láthatóságtól függött. Gyökeres változást a Morze megjelenése jelentette. Megjelent egy egységes, a rövid és hosszú jelek szabvány szerinti sorrendjéből, sorozatából álló kifejezési mód, amellyel minden betűt, számot és írásjelet le lehet írni. A továbbítás módja – legyen az vezeték, rádió vagy éppen távjelzés - szabta időbeni, sebességi korlátok figyelembevételével bármilyen tartalmú és terjedelmű üzenetet továbbítani lehet. Az, hogy a rövid és hosszú jelek váltakozása –ti, tá- mit jelent, ez a távírásszók számára az egész világon ismert és azonos volt, ezért a fontosabb üzeneteket védeni, rejtjelezni kellett.

Szabadságharc, kiegyezés

A szabadságharc leverését követően a kiegyezésig magyar honvédség nem létezett, magyar katonák a császári seregben szolgáltak. A Habsburg- birodalom vereségei, 1859.-ben a piemontiaktól és a franciáktól Solferinónál, 1866.-ban a poroszoktól Königsgratznál kényszerítették ki a kiegyezést a magyarokkal, továbbá a hadsereg korszerűsítést is. A közös – császári és magyar királyi – és a nemzeti haderő létrehozásának alapjait az 1868.-ban elfogadott törvények képezik. A fegyveres erő a haditengerészetre, a közös hadseregre, amelybe Magyarországnak évente negyvenezer újoncot kellett felállítani (korabeli elnevezése k. und k.), az osztrák Landwehrre, a magyar honvédségre és a népfelkelőkre tagozódott. A honvédség csak gyalogos és lovassági csapatokból állt, tüzésége és műszaki csapatai nem lehettek. Megalakult a Honvédelmi Minisztérium, valamint kizárólag osztrák tisztből a Honvéd Főparancsnokság. A népfelkelőkhöz azok a 19-42 életév közötti hadköteles állampolgárok tartoztak, akik sem a közös, sem a magyar csapatokhoz nem voltak beosztva, háború esetén azonban bármelyikbe behívhatók voltak. A fegyveres erőkre vonatkozó legfontosabb döntéseket Bécsben (sokat közülük maga az uralkodó) hozták meg. Meghatározó a többnemzetiségű összetétel volt (például a gyalogság alig több mint negyede volt német anyanyelvű), ez tette szükségessé az érintkezési nyelv szabályozását, ami vezényleti, szolgálati és az úgynevezett ezrednyelv volt, utóbbi az adott ezred nemzetiségi összetételét tükrözte. A honvédség vezényleti nyelve a magyar, a szolgálati nyelve a magyar és horvát volt. Ez a körülmény nagyban

befolyásolta a távírásszokkal, távjelzőkkel szembeni követelményeket is, a magyaron kívül németül, és/vagy az országban élő nemzetiségek nyelvén is kellett írni, olvasni és beszélni. Az elszenvedett vereségek következtében az 1861.-ben megkezdett korszerűsítés, a hadügy fejlesztése folytatódott- több kiegészítéssel a kiegyezést követően. Egyebek között huzagolt csövű ágyúkat, kézi fegyvereket rendszeresítettek, korszerűsítették a képzési rendszert, átalakították a túlzottan centralizált vezetési rendszert. Megkezdtek az akkor összefoglaló néven összekötőnek (összeköttetésinek) nevezett – elektromos tábori távíró, futárszolgálat, tábori posta és optikai távjelző – szervek és szervezetek létrehozását, a már meglévők bővítését és a szakterület átfogó szabályozását.

Optikai távjelző osztagok szervezése

A tábori optikai távjelző osztagok szervezését 1870.-71.-ben kezdték meg, elsősorban a hegyvidéki és mocsaras területeken tervezték alkalmazásukat. Az 1871.-ben az ideiglenes utasítás kiadását követő szervezeti határozvány (tervezet) egy lovas jelzőállomás létszámát 1 lovas állomásparancsnokban és 4 lovas altisztben határozta meg. Az állomásokat jelző osztagba szervezték. A három hadsereg főhadiszállás számára 18, a tizenhárom hadtest számára 78, mindösszesen 96 jelzőállomást terveztek, 54 tiszt és 678 altiszt állománnyal, amelyhez 711 ló is tartozott (továbbá a kor szokásainak megfelelő számú tisztiszolga). A vezérkari tiszteknek 1873.-ban kiadott kézikönyv szerint gyaloghadosztály szinten négy gyalog és egy lovas tábori jelzőosztágot, a lovashadosztályoknál pedig három lovas jelzőosztágot terveztek. A jelzőosztágot akkor alkalmazták, amikor más gyors összeköttetési eszköz nem állt rendelkezésre. Az optikai távíró a nagy terepakadályok és ellenséges csapatok áthidalásakor jelentett előnyt. Természetesen hosszú parancsokat, utasításokat jelzőeszközökön nem továbbítottak, az üzeneteket általában rejtjelezték, a kulcsok váltását, választását a jelzőtiszttel a vezérkari főnöktől kapott napi utasítás alapján végezte. Csapatstebeken belül belső forgalmi kódokat használtak. Harcban a jelzőeszközöket csak a legfontosabb, az ellenségre vonatkozó közlések továbbítására használták. Az állomásra vezérkari tisztet osztottak be, mert ők tanultak idegen hadsereg ismeretét, tudták értelmezni a látottakat és meg tudták fogalmazni a közleményt.

Bruckban 1873.-ban Pokorny Viktor vezérkari százados vezetésével Wiethe féle optikai jelzőkészülékre alapozott használati útmutatót próbáltak és dolgoztak ki. A készülékeket ez alapján gyártották, a gyártott készülékeket rendszeresítették. A m.kir. honvédségnél (a korabeli szabályok szerint ez volt a hivatalos írásmód) 1873.-77. között évente két hónap időtartamban szerveztek távjelző tanfolyamot mind a hét honvédkerületnél, a tényleges állomáson túl kerületenként két távjelző állomás állományának oktatását írták elő.

Bosznia és Hercegovina megszállása

A törökök Európából való fokozatos visszavonulása miatt a nagyhatalmak 1878.-ban Berlinben Boszniát és Hercegovinát az Osztrák-Magyar Monarchiának ítélték, ez adott alkalmat az új elvek szerint átszervezett hadsereg bevetésére. A tervekkel ellentétben a bevonulás komoly ellenállásba ütközött, több mint két hónapot vett igénybe és jelentős veszteségekkel járt. A megszállásban a honvédség zászlóaljai is részt vettek, a résztvevő gyalogezredek kétharmada, a lovasezredek négyötöde Magyarországról származott. Az időjárási viszonyok mellett komoly problémát jelentett a hegyes terep, a síkvidékről származó, speciális hegyi kiképzésben nem részesült állománynak szokatlan nehézségekkel kellett megküzdeni. A rendszeresített jelzőkészülékek azonban jól vizsgáztak. A fegyverzetben, szervezésben, felszerelésben és kiképzésben mutatkozó hibák kijavítására jelentős változásokat terveztek és hajtottak végre. Egyebek mellett a vasút és vele együtt a távíró hálózat fejlesztésénél továbbiakban a katonai szempontokat is figyelembe vették.

Magyarországi távíróhálózat

Az 1880-as évek közepére a magyarországi távíróhálózat jelentősen bővült, 1887.-ben 702 távíróállomás, 907 vasúti távíró állomás, több mint 18000 kilométer vonalhossz, és 69174,8 km huzalhossz volt Magyarország területén. Szervezeti szempontból 1887.-ben a postát és távírdát összevonták, elfogadták a távírótvényt, ami további lehetőséget adott a fejlesztésekhez. Mindezek az intézkedések a vasminiszterként ismert – a vasút nagyütemű fejlesztése okán – Baross Gábornak köszönhetőek, aki

kiválasztotta és kemény követelménytámasztásával felkészítette a következő időszak vezető szakembergárdáját is. A légvezetékek mellett földalatti kábeleket is fektettek, amelyek burkolása komoly gondot okozott. Kezdetben guttapercha volt a távíróvezetékek szigetelőanyaga. A guttapercha valójában egy mézga, amely az „Isonandra Gutta” nevű fügefafa megsebzett törzséből folyik ki. A földalatti kábelt Werner Siemens fejlesztette ki. A távíró, majd a távbeszélő hálózat ütemes fejlesztésének komoly nemzetközi kereskedelmi okai is voltak. Európán, így Magyarországon is átvezető, Törökországon áthaladó hálózat célja India elérése volt, amely a Brit-birodalomnak volt komoly érdeke.

A vasút és távíróezred létrehozása, az első szakmai utasítások kiadása

A távíró hálózat fejlődése lehetővé, a csapatok vezetési követelménye pedig szükségessé tette az első nagyobb szakmai szervezet, a vasúti távíró ezred 1883.-ban történő megalakítását. Ez volt a Monarchia első nagyobb távíró szervezete. Az ezred távíró lecsatlakozásokat biztosított a polgári hálózatról és önálló vonalakat épített a főhadiszállás és a vezető szervek részére. Az ezred a vezető szervekből, az úgynevezett első és második vonalbeli (ez volt a korabeli hadtápvezetési pont) távíró igazgatóságokból, 42 táborigi távíró, egy külön táborigi és 3 hegyi távíró osztagból tevődött össze. Az ezred bázisán alakult meg és működött a távíró iskola. A távíró és távjelző szervezetek együttesen képezték a közös és honvéd összekötő csapatokat.

Megjelennek az első szabályzatok a lovasság számára „Utasítás a lovas távírószolgálatra”, külön utasítás a távjelző készülék használatára „Utasítás a lovas távíró felszereléshez tartozó távjelző készülék használatára” címmel. A lovasságnál szervezték a távírárszok, távjelzők kiképzését. A huzagolt fegyverek pontosabb és nagy pontosságú tüze egyre inkább a gyalogságot tette a meghatározó fegyvernemmé. A lovasság inkább felderítő, különleges, műszaki és összekötő feladatokat kapott. A honvédség hadrendjében az első távíró járőrök lovasok voltak, a távíró képzés alapjait is a honvéd lovasságnál teremtették meg. A központi honvéd távíróiskola a központi lovas kiképző iskola bázisán alakult meg, ami az Üllői út 102 szám alatt volt. A távírász és távjelző képzés alapja a morzejelek adásának, vételének megtanulása volt, kiegészítve a készülék és a területre vonatkozó forgalmi szabályokkal. A távírárszokkal szemben egyebek között követelmény volt a magyar és német nyelv ismerete, az olvasható írás, idegen kézírás olvasása, horvát területen a horvát nyelv ismerete. Előny volt a középiskolai végzettség, a műszaki jártasság, esetleges vasúti-postai szolgálat, alapkövetelmény volt a megbízhatóság.

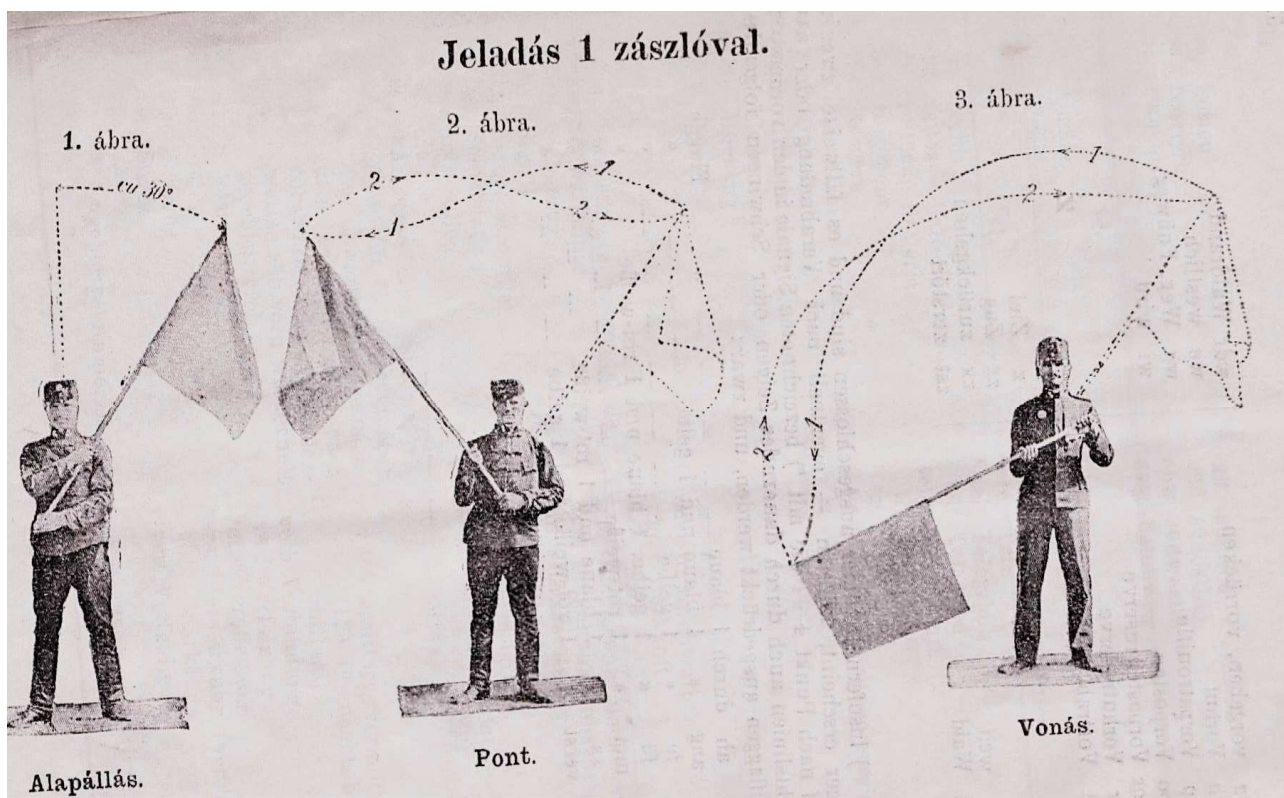
Mit írnak az utasítások?

A távjelző készülék használati utasítása szerint a készülék a közlemények gyors továbbítására szolgál ott, ahol vezeték fektetésére nincs lehetőség. Lovas felderítő járőrök és a jól látható, lehetőleg villamos összeköttetéssel is rendelkező pontok között ajánlott használata, vagy vizes (például folyó két oldalán vonuló csapatok között) területeken tartós együttműködés céljából. Az optikai távjelző billentyűvel vezérelve morze fényjeleket (ti-tá) továbbított, percenként egy-másfél szó sebességgel, a látási viszonyoktól függően 20-25 km távolsáig. Ha az ellenség is láthatta az adást, rejtjelezni kellett a szöveget. Közbenső –átjáró – állomás használatával a távolság növelhető, aminek gátja volt a kevés állomás. Egy állomás két készletből áll, az egyik a mozgó, a másik a jól látható helyen levő (a saját csapatok oldalán) vevő. A közlemények idejének csökkentése céljából rövidítéseket használtak, amelyeket a magyar és német nyelven a későbbi utasításokban leírtak. Az első világháború végéig az összekötő – így a távjelző is – csapatok mozgásának alapvető eszköze a ló volt, háttas, hámos (kocsiba fogott), vagy málhás, amely az eszközöket szállította. Normál menetben az eszközt kocsin szállították, járőr esetében pedig málhás lovon. Hegyes, sziklás terepen háton vitték a készüléket, ilyenkor a nap vagy a hold fényét erősítették fel, ezzel is spóroltak az energiaforrás súlyával, ezt a berendezést heliográfoknak is nevezték.

A készüléket részletes utasítás szerint csomagolták, málházták. Békében az eszközök csak a honvédelmi miniszter engedélyével – ilyen volt a kiképzés, gyakorlás – voltak használhatók. A készülék vaspléh szekrénybe szerelt kétszer domború lencséből állt, melyet természetes, vagy mesterséges (petróleumlámpa) fényforrással világítottak meg, billentyűvel vezérelt ellenzőből állt, amely vagy eltakarta, vagy nyitotta a lencse fényugarát. A készülék fényforrása egy tükrön keresztül íráshoz, olvasáshoz szükséges fényt biztosított, tartozék egy tizenháromszoros nagyítást biztosító távcső, amely a szemhez igazítható volt. A nap fényének a lencsére irányítására gyűjtőlencse cső szolgált. A petróleumlámpa kanócát – a fényerőt a hosszabb-rövidebb kanóchosszal lehetett szabályozni – állító, füstelvezető és levegőt biztosító elemeket is

magában foglalt a készülék. A távjelző készüléket sötét háttér mögé, a talajtól magasra elhelyezve (a talaj menti pára befolyásolja a látást), jól láthatóan kellett telepíteni. Közlemény továbbításához két távírászra volt szükség, az egyik távcsövön az ellenállomás jeleit vette, a másik a billentyűvel a közleményt adta. A vonásnak (tá) három pont (ti) hosszúságúnak kell lenni, a pont adásideje a látástól függően fél-egy másodperc, a betűk között két, a szavak között négy vonalhosszúságú szünetet kellett tartani. Az adás kezdetén **felhívó jelet** kellett adni, amelyre miután **értve válasz** érkezett, az **adónak az értve közlés** küldése után haladéktalanul meg kellett kezdeni a közlemény adását. A vevő távírász a vett jeleket bediktálta a másik távírásznak, aki szigorú előírások szerint olvashatóan dokumentálta a vett közleményt.

A későbbi szabályzatokban már részletesebben, az addigi tapasztalatok felhasználásával fogalmazták meg a távjelzés szabályait. Távjelzésre a helyzettől függően bármely fénykibocsátó eszköz (lámpa, tűz), zászló, vagy provizórikus eszköz – például rúdra kötött vászon, korong – felhasználható volt, a lényeg a mindenhol az egységes szabályokban volt. Egy zászlóval a hatótávolság 7, míg kettővel 15 km is lehet. A rendszeresített zászlórúd három összetelhető részből állt, kőrifából készült, 210 cm hosszú volt, amelyhez szintartó pamutból készült 110x100 cm méretű rögzíthető lobogó tartozott. A távjelző járőröket 2 optikai jelzőeszközzel látták el, egy kőolajlámpás (petróleum) 10 cm-es lencsével, egy pedig acetilénlámpás volt, 9 cm-es lencsével. Az utóbbi gázfejlesztőből és fényverőből állt.

A távjelzőjárőr háromfős volt, állománya egy parancsnok, írnok, egy adó és egy vevő – figyelő- távírász. Ké zászlós távjelzés esetében vagy két járőrt alkalmaztak, vagy egyet egy távírásszal megerősítettek. Intézkedtek a küldönc (a vett táviratot el kellett juttatni a címzetthez) és biztosító szolgálatra is. Meghatározták magyar és német nyelven használható rövidítéseket a közlés idejének csökkentése céljából, például zászlóalj rövidítése magyar nyelven z, németül bat volt. Többszínű zászlókat is használtak – piros-fehér, kék, sárga -, amelyek megfelelő sorrendben történő felmutatása külön jelentésekkel bírt.

Új véderőtörvény

A magyar parlament 1889.-ben jóváhagyta az új véderőtörvényt, amely alapján megkezdődött a haderő sokoldalú technikai fejlesztése. Új kézfegyvereket, lövegeket – köztük hegyi tarackokat -, géppuskákat rendszeresítettek, megjelentek a távbeszélő készülékek, korszerűsítették az optikai távjelző készülékeket, meghatározóvá válik az acetilén lámpa, majd a Zeiss jelzőkészülék, sikeres rádiós kísérleteket folytattak. Megjelentek a gépkocsik, motorkerékpárok és a kerékpárok, valamint a léghajók. A Bécs-Budapest távbeszélő áramkörököt 1890.-ben, az első telefonhírmondót 1893.-ban, az első kézi kapcsolású távbeszélő központot 1904.-ben helyezték üzembe. Több város bekapcsolásra került a nemzetközi távbeszélő forgalomba. A honvédség nem rendelkezett állandó összekötő alakulatokkal, a tisztakat és altiszteket 1896.-tól Tulnban, valamint 1895.-től Budapesten a központi honvéd lovas iskolában létrehozott lovas távírótanfolyamon képezték ki. Rendszeressé váltak a távíró gyakorlatok, amelyek tanulságait feldolgozták és közzétették

A IV. kerületparancsnokságnál 1910. 02.07.-04.20 között végrehajtott távíróiskola tapasztalatait a m. kir. honvéd főparancsnokság a 2477/1910. számú ügyiratában értékelte. A 2 tiszt, 13 altiszt (örvezetők) és 13 honvéd részvételével folytatott képzés eredménye kielégítő, a kiképzés foka jó volt, ugyanakkor a legénységnek a kezdetben hiányzott a kézügyesség (morze billentyű kezelése nehéz munkához szokott személyeknek nem egyszerű), ezért a legénységet újra tanfolyamra kellett vezényelni. A távjelző lámpa szuronytartója szűk, új készülék is szükséges, amelyet földbe tűzött póznára lehetett erősíteni, valamint a zászlórudak gyengék voltak.

Az 1911. évi őszi fegyvergyakorláson Zeiss távjelzővel felszerelt távjelző járőrök is részt vettek, tevékenységüket a következő módon értékelték.

A lovasság fő összeköttetési módja a távjelzés és a rákapcsolás, ami áthallások miatt óvatosan kezelendő. A távjelző kapcsolatnál elegendő volt a hátul lévő állomás helyét pontosan meghatározni és tudtul adni, hogy az ellenség felőli oldalon lévő maga keressen megfelelő helyet. A gyalog hadosztályok távjelző osztagai kevés példát mutattak összeköttetés létesítésére a harc kezdetén, az ideig ameddig a távíró összeköttetések létesültek. A folyamatosan dolgozó személyzet ellátására – pihenés, étkezés, stb.- nem fordítottak elegendő figyelmet. Ha a távjelző eszközök előrelátható időn belül nem kerülnek alkalmazásra kocsin szállítsák azokat, a málhás lovak pihentetése céljából. Törekedni kell valamennyi összeköttetési eszköz összehangolt alkalmazására.

Összefoglalva

A tárgyalt időszak a távjelzés új korszakát indította el, amelyben az összeköttetések egyik meghatározó elemévé vált, különösen a lovasságnál. Rádiók még nem voltak rendszeresítve, így a vezetékeképítéssel körülményesen vagy egyáltalán nem áthidalható terepeken, mozgásban a távjelzés vált az egyedüli és meghatározó összeköttetéssé. Eszközei viszonylag egyszerűek voltak, a távírász (morze) képzést kivéve a felkészítés nem igényelt hosszú időt, maga az összeköttetés létrehozása sem volt túlságosan bonyolult. Hátránya a korlátozott átviteli tartalom, a közlés lassúsága, az időjárástól való függése, a nagy személy és ló szükséglet volt. Egy összeköttetéshez 6-8 fő és 8-10 ló kellett, a futárokat és biztosítókat nem is számítva. Az alacsony közlési ütem azonban lehetővé tette a gyengébb távírárszok alkalmazását is.

Jelen írás nem tartalmaz forrásmegjelölést a korlátozott terjedelem miatt, a bővebb cikk forrásmegjelölésekkel, több vázlattal és korabeli képekkel a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület honlapján, „A magyar katonai híradás története” című külön fiókban jelenik meg. A szerzők remélik, hogy sikerült felkelteni az olvasók érdeklődését, az Internetes változat elolvasására is sikerült sokakat meggyőzni és érdeklődve várják a Híradó következő számában megjelenő cikkünket is.

Dr. Ternyák István nyugállományú ezds.

Dr. Horváth László Ferenc

Mikita János nyugállományú mk altbgy.

Sáfár József

Emlékek a nosztalgialálkozoról

Immár 6. alkalommal, 2019. október 12.-én találkoztak a ceglédi Puskás Tivadar Híradózászlóalj tisztjei, tiszthelyettesei és hozzátartozói.

A nosztalgialálkozóra való hívó szót az adta, hogy húsz esztendeje (1999 szeptember 14-én) került felavatásra az alakulatunk névadójának mellszobra valamint egyéves kitartó munkával elkészült „A Ceglédi Híradózászlóalj Története” című könyv.

Az eredményes szervezőmunkának köszönhetően, közel százan jelentek meg Cegléden, a Kossuth étterem tanácskozótermében. A rendezvény szervezői Fábri Attila nyá. őrnagy, Bobvos Pál nyá. alezredes és Karmacsi László nyá. százados.

Nagy tisztelettel köszöntöttük kiadványunk előszavát író, dr. Lindner Miklós nyá. altábornagy urat, a Magyar Néphadsereg (Honvédség) nyugalmazott híradófőnökét, a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület örökös tiszteletbeli elnökét.

Köszöntöttük zászlóaljparancsnokainkat, a zászlóaljnál szolgálatot teljesítő bajtársainkat.

Kegyelttel emlékeztünk az elmúlt nosztalgialálkozó óta elhunyt katonatársainkra. Balogh József nyá. főtörzsőrmesterre, Mátyás Miklós nyá. törzszászlósra, dr. Dérföldi László nyá. alezredesre és Buzás Zoltán nyá. ezredesre, volt hadtest híradófőnökre.

Ezt követően, a résztvevők megtekintették a honvédségi anyagokból és híradó berendezésekből összeállított kiállítást. Mintegy 45 perces összeállítás bemutatására került sor, az előző öt nosztalgia találkozó képeiből és videóiból. Az informatikai anyagok összeállításában és a programok vetítettképes bemutatásában Takács Gyöző nyá. alezredes volt segítségünkre.

Déli tizenkét órakor Cegléd főterén a hagyományoknak megfelelően az evangélikus templom lépcsőjénél csoportképet készítettünk, amit bajtársaink a délután folyamán megkaptak.

6. Nosztalgia találkozó Cegléd 2019. Október 12.

Az étteremben, dr. Horváth László Ferenc a Puskás Tivadar Távközlési Technikum nyugalmazott igazgatója, aki a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület alelnöke, tartott rendkívül színes pohárköszöntőt.

Az ebéd után került sor „A CEGLÉDI HÍRADÓZÁSZLÓALJ TÖRTÉNETE” című könyv elkészítésének munkálatait bemutató beszédekre.

Először Jóna András nyá. mérnök ezredes (a nosztalgia találkozó és az elkészült könyv szellemi atyja) mutatta be, azt a szerzőgázó, rendkívül nagy munkával járó tevékenységet, amely az ötlettől az elkészült könyv kiadásáig terjedt. Majd Fábri Attila nyá. őrnagy ismertette a szerkesztés és a katonai helyesírás buktatóival járó feladatokat.

A négy szerző, Jóna András nyá. mérnök ezredes, Fábri Attila nyá. őrnagy, Bobvos Pál nyá. alezredes, Karmacs László nyá. százados és a lektor Farkas György nyá. ezredes munkája, a Zrínyi Kiadó kiváló szakmai tevékenysége, pozitív hozzáállása eredményezte, egy szép kiállítású, tartalmas mű megalkotását.

A kiadvány átadás-átvétele után, a szerzők valamint a volt parancsnokok részéről dedikálásra került sor.

A rendezvény jó hangulatban, kötetlen beszélgetéssel, nosztalgiázással zárult. A következő nosztalgiatalálkozót 2021-ben, a zászlóalj megalakulásának 55. évfordulóján tartjuk.

A könyv letölthető <http://puskashirbaje.hu/books.html> linken vagy megtalálható a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület honlapja (www.puskashirbaje.hu) Kiadványok/Könyvek rovatban.

*Fábri Attila nyá. őrnagy
Muháros László nyá. mk. őrnagy*

----- 0 -----

Látogatás a Zsengellér Gyula sporttörténeti gyűjteményben

2019. március 28.-án látogatást tettünk Cegléden az 1992.-ben átadott sporttörténeti gyűjteményben. Lelkes sportrajongó klubtársainkat Magyar László úr a gyűjtemény kuratóriumának elnöke fogadta. Köszöntötte a megjelent sport írást fogékony bajtársnőket és bajtársakat. Röviden ismertetésre került az 1928. évtől napjainkban is folyamatos katalogizálást is igénylő gyűjtemény létrehozásának körülményei. Magyar László Úr megemléltette, hogy 1966. őszi leszerelését megelőzően a ceglédi laktanya hírközpontjában szolgált, mint géptávírársz és 1982. őszétől a híradó zászlóalj alparancsnoki állományával szorosabb együttműködést sikerült kialakítani a sportot kedvelő állomány körében.

A múzeum lehetőségeinek és a kutatómunka nehézségeinek rövid ismertetését követően a kiállítási helyeket megtekintettük. Külön hangsúlyt fektettek a Cegléd város sporttörténetében olimpiai és világversenyeken szereplő személyek ismertetésére. A bajtársnők és bajtársak meglepődve látták, hogy mennyien szerepeltek Cegléd város szülőteiként a világversenyeken. Külön kiállítási helyet kapott a katonasport. A Cegléd honvéd Bem sportegyesület. Kiemelkedő sportot, katonasportot szívükön viselő személyek Szabó János ezredes, Katona István ezredes, Bán Gusztáv (MH. 6639 rak.tüf.) ezredes, Somkutas Imre ezredes (3.g.ho.Töf.) és Lukács István alezredes komendáns zászlóalj parancsnoka. Búcsúzóként látogatást tettünk Cegléd belvárosában és megtekintettük a Kossuth szobrot. A látogatáson a fotókat Jánka András bajtársunk készítette.

Muharos László nyá .mk. őrnagy

----- 0 -----

Pákozdi Imre nyugállományú ezredes (1928. – 2019.)

Rövid, de súlyos betegséget követően, életének 91. életévében, 2019. november 21.-én váratlanul elhunyt, Pákozdi Imre nyugállományú ezredes.

Katonai pályafutását 1948.-ban kezdte sorállományú híradóként Pécsen és Esztergomban, majd növendék lett a Zalka Máté Híradó Tiszti Iskolán. Ezt követően hivatásos katonaként szolgált 1950.-tól 1983.-ig nyugállományba vonulásáig. Szolgálati ideje alatt különböző beosztásokat látott el Budapest, Vác, Székesfehérvár helyőrségeiben, 1976.-ig a 43. önálló híradó ezrednél. A híradó ezrednél a szakaszparancsnoki beosztástól, a törzsfőnöki beosztásig jutott el. 1977.-ben végzett a Leningrádi Híradó Akadémián. Ezt követően a 160. általános műszaki dandár híradófőnöke lett, majd 1978.-tól nyugállományba való helyezéséig a 163. általános

műszaki zászlóalj (Százhalombatta) Parancsnoka volt. Több évtizedes katonai szolgálata alatt számos dicséretben, 11 érdem utáni kitüntetésben részesült.

1983. évben tagja lett a Fejér Megyei Honvéd Nyugállományúak Székesfehérvári Klubjának. Fiatalos lendülettel kapcsolódott be a klub munkájába. A Híradó Szekció megalakításában tevékenyen vett részt és megválasztották szekcióvezetőnek. Szekció vezetői tevékenységét 1985.-tól 1997.-ig, igen kimagaslóan, jó teljesítménnyel látta el.

A továbbiakban a klub életében cselekvően vett részt, segítette a híradó szekció vezetőségének munkáját, a programok szervezésében tevékeny szerepet vállalt. Tevékeny résztvevője volt a 43-as baráti kör megalakításának. Tagja volt a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesületének.

A klub küldött közgyűlése a szekció javaslatára küldöttnek választotta, mely feladatát, Örökös Tag cím adományozásáig (2015.) látta el. A közgyűléseken mindig a tagság érdekében szólalt fel. Közösségi munkája elismeréseként, ezredessé léptették elő (1996.), megkapta az Aranykor kitüntetés Ezüst (2009) és Arany (2018) fokozatát.

Tapasztalatát, tanácsait, észrevételeit minden körben, nagy szeretettel osztotta meg.

Nyugodjon Békében! Emlékét kegyelettel megőrizzük!

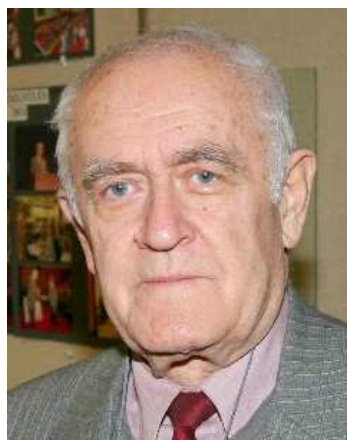
Vadon Gábor nyá. ezds

----- 0 -----

Szabó Miklós Gábor alezredes

(1938.-2019.)

1938. szeptember 2.-án született Szolnokon. Általános iskoláit Tiszaroff községben végezte, ahonnan Kisújszállásra kerülve megkezdte gimnáziumi tanulmányait a Móricz Zsigmond Gimnáziumban.

Fordulópontot jelentett életében, hogy 1953.-ban felvették a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskolába, ahol a katonai előkészítés mellett 1956.-ban sikeres érettségi vizsgát tett. Ez az iskola határozta meg életpályáját.

1956.-1957. tanult a tatai Dózsa György Lövész-Páncélos- és gépkocsizó Tiszti Iskolán, 1957.-1959. Budapest, Egyesített Tiszti Iskola, gépesített lövész szak, ahol hadnagyi rendfokozattal lövész tisztté avatták. Válogatott sportlövő volt. 1959. – 1961. Mezőtúron, a gépkocsizó lövész ezred lövész szakaszparancsnoka lett.

1961. rendhagyó váltás éve. A lövész tisztből híradó tiszt lett. Híradó szakaszparancsnoki beosztásban 1966.-ig az OLP 106. önálló híradó ezredénél Budapesten dolgozott. Elvégezte levelező szakon (1963.-1967.) a Puskás Tivadar Távközlési Technikumot.

Ebben az időszakban már MNK Érdemes Sportoló, országos, sportlövő bajnok, a magyar válogatott csapat tagja. 1957. Belgrád - Ifjúsági EB, 1958- Moszkva, 1960. - Róma XVII. Olimpiai Játékok, 1965 Kairó - Európa bajnokság, 1966. Wiesbaden – világbajnokság fémjelzik sportpályafutásának fontosabb állomásait.

1966. - 1969. Szolnokon a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola, híradó zászlóalj hadművelési tisztje. Elkötelezte magát végleg a híradó szolgálathoz. 1969. és 1972. között elvégezte a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiát, híradó szakon.

1973. decemberig hadosztály híradó főnök helyettesként szolgált, a kiskunfélegyházi hadosztálynál majd kinevezték a 36. híradó zászlóalj parancsnokává, később ugyanitt a hadosztály híradó főnöke lett. Leningrádban elvégezte a Híradó Akadémia egy éves rövid továbbképző kurzusát, közel nyolc évig hadosztály híradó főnöke volt. 1985-ben kinevezték Salgótarjánban a megyei Polgári Védelem törzsparancsnokává. 1986.-ban Moszkvában két hónapos PV törzstiszti tanfolyamot végzett.

A rendszerváltás után, 1990. végén, Jobbágyiban a KAJÜ osztályvezető helyettese, 1991. májusától Székesfehérváron szolgál kiképző főtisztként szolgált. 1993. október elsején nyugállományba helyezték.

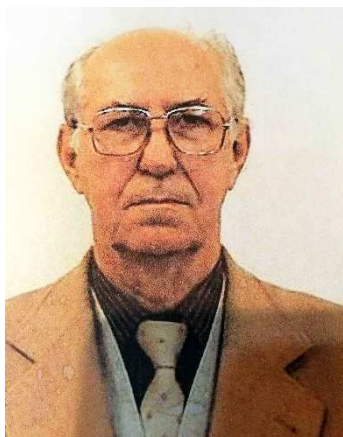
Nyugállományúként is aktív részese volt a híradó szolgálat nagy családjának, 2019.-ben bekövetkezett haláláig tagja a híradó tagozatnak és a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesületnek. A közösségi oldalak híradó hagyományörző tagja, „szabobej” rendszeres értesítéseinek hiánya pótolhatatlan veszteséget jelent.

Nyugodjon Békében! Emlékét kegyelettel megőrizzük!

A szerkesztőség

----- 0 -----

Szabó László nyá. alezredes (1935.-2020.)

1935. 05. 30-án született Budapesten. 1953.-ban gimnáziumban érettségizett, majd bevonult a Zalka Máté Híradó Tiszti Iskolára, ahol 1956.-ban hadnaggyá avatták. Első szolgálati helye Lentiben, híradó szakaszparancsnok „a magyarországi világ végén” ahol az állandó gyakorlatok részese volt. Eredményes és elismert munkája alapján Zalaegerszegre, majd Kaposvárra helyezték, ahol a híradó eszközök teljes arzenáljának jeles ismerője, alkalmazója lett szakasz és századparancsnokként. Híradó zászlóalj hadműveleti tisztjeként, fél évig megbízott hadosztály híradó főnökként dolgozott a híradás szervezésének gyakorlott megvalósítójaként, amit utána a tüzérezred híradó főnökeként is kiválóan végzett el.

Tette mindezt a helyőrségek gyakori, szükségszerű változtatása mellett, családalapítással, embert próbáló 20 évig, a kor eseményeinek sűrűjében, a technikai eszközök rohamos minőségi változása mellett. 1979-ben Székesfehérvárott a Hadsereg parancsnokság Híradó osztályán dolgozott, az utolsó évben megbízott híradófőnök helyettesi beosztásban.

Kitartó szorgalma, hivatástudata okán, szakmai profizmusa elismeréseként 1980-ban kinevezték az MH Híradó és Informatikai Csoportfőnökség Tervezési és Fejlesztési Osztályára tervező főtisztnek. Az akkor már mindenki Laci bácsija, alezredesként bármely feladattal megbízható személy volt. A Főnökség értékes embere hasznossá tette magát minden területen, a szakutastítások, segédletek írásától kezdve a Tudományos Tanács Titkárként írt, pályázatokon díjazott publikációkon át a híradó gyakorlatok szervezéséig, ellenőrzéséig.

Nélkülözhetetlen munkáját számtalan dicséret, kitüntetés fémjelzi, többek között 6 alkalommal a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozata, kristályváza emléktárgy, arany pecsétgyűrű 65. születésnapjára. Nyugállományba vonulása után, 1991-2005. között a Csoportfőnökség szerződéses munkatársa, új szabályzatok számítógépes megalkotásának, a Főnökség 60 éves története megírásának, a Kossuth Akadémia tiszteletére írt évfordulós EMLÉKKÖNYV kiadásának aktív részese volt.

Példaértékű, kitartó munkája, elkötelezettsége a híradó szolgálat tiszteletét kívívta szerény, megbízható barátként, emberi tulajdonságaiért élvezhette 84 éves korában bekövetkezett haláláig.

Nyugodjon Békében! Emlékét kegyelettel megőrizzük!

B. Nagy Péter nyá. mk. alez.

----- 0 -----

Rózsahegy Géza nyá. alez (1942.-2020.)

1942. június 12.-én született Budapesten.

2007.12.15. óta - 2020-ban bekövetkezett haláláig- a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület tagja és az MH Budapesti Nyugállományúak Klubja Híradó tagozatának, Vezetőségének is aktív tagja volt.

A gépipari technikum elvégzését követően 1962-ben bevonult Gyöngyösre a Hivatásos Tiszthelyettesképző Iskolára. 1964.-től rádió szakaszparancsnok helyettes lett.

Eredményes munkája elismeréseként 1968.-ban beiskolázzák a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolára, ahol 1971.-ben hivatásos híradó hadnagyként avatták tisztté. Első beosztása rádió- szakaszparancsnok. Fegyelmezett, jó felkészültségű híradó tiszt, századparancsnoki beosztásba főhadnagyként került. Századosként önálló híradó zászlóalj hadműveleti tisztje, megbízott személyügyi tiszt, híradó zászlóalj törzsfőnök beosztásokat látott el.

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia sikeres elvégzését követően, őrnagyként gépesített lövészdandár híradó főnökévé nevezték ki. Beosztásaiban a követelménytámasztás, megbízhatóság volt rá jellemző, tisztársai kedvelték és tisztelték a jó megjelenésű, de szerény, önzetlen, közvetlen, pontos és következetes, hivatását profi szinten művelő parancsnokot.

1988.-ban Budapestre kerül, kinevezték a Híradó Főnökség Hadműveleti osztályára, ahol a futár és tábori posta főtiszti beosztást látta el. Rendkívül jó kapcsolatot alakított ki az állami-rendőri - honvédelmi és a végrehajtó szervekkel. Munkája során a szolgálat e területen dolgozó állományának átszervezését, a szükséges készletek rendszerének kialakítását végezte. Kilenc éves vezérkari beosztásban töltött főtiszti múlttal 1997-ben, 37 év szolgálati idővel került nyugállományba.

Kitüntetések, számtalan dicséret értékeli sikeres munkáját. szolgálati érdemérmek, tiszti szolgálati jel, Haza Szolgálatáért emlékérmek fokozatai az arany fokozat kétszer is és a Vezérkar Főnök pénzjutalma 1997.-ben.

Felesége súlyos traumát okozó halálát követően 78 éves korában szólította el a halált okozó betegség Rózsahegy Gézát a híradók nagy családjának tisztelt és szeretett tagját.

Nyugodjon Békében! Emlékét kegyelettel megőrizzük!

B. Nagy Péter nyá. mk. alez.

----- 0 -----

Dr. Kolozsvári Sándor ezredes (1929.-2020.)

Kolozsvári Sándor 1929. május 5.-én született Szegeden. Nevelőszülők gyermekeként Szegeden végezte elemi és középiskoláit és a szegedi egyetem első évét. Az egyetem után, 1948.-49.-ben a Kossuth Akadémián tanult, alhadnagyi rendfokozattal avatták híradó tiszté, így került be a híradó szolgálat nagy családjába. Képességei, felkészültsége alapján az elsők között, előkészítő tanfolyam után beiskolázták a leningrádi Híradó Akadémia parancsnoki szakára, amit 1954.-ben sikeresen elvégzett.

Első beosztása közepes rádió századparancsnok a 43. önálló híradó ezredben, ahol 1954. decemberében már századosi rendfokozattal látta el szolgálati teendőit, a szolgálat nagy öregjeinek sorában. Igen rövid csapatszolgálatát követően kinevezték a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia /ZMKA/ Híradó Tanszékére tanárnak, ahol 1961.-ig különböző beosztásokban tanított, majd a tanszék vezetője lett.

Ezt követően vezénylésekkel a szárazföldi csapatok és honi légvédelem alakulatainál szerzett csapatgyakorlatot híradó ezredparancsnok helyettesi, hadosztály HIF helyettesi beosztásokban 1963.-ig. 1963.-65. között Moszkvában elvégezte a Vezérkari Akadémiát, ahol alezredesként az akkori legmagasabb

szintű katonai képzést kapta. 1965.-1979. között a ZMKA Híradó Tanszék vezetője. A 14 évig ellátott azonos beosztás alatt - ezredesként tudományos fokozatok birtokosa lett, 1974.11.14.-vel a hadtudományok kandidátusa, és 1975.-ben, a BME a műszaki tudományok doktorává minősítette.

1979. fordulat jött az életében, a szíriai, Aleppóban kialakított Katonai Aadámia Híradó Tanszékén, majd 1 évig a magyar csoport parancsnokaként végzett külszolgálatot a Technika Külker Vállalat megbízásával.

1989. július elsején, a felső korhatár eléréseivel, közel 40 évszolgálat után nyugállományba helyezték.

Élete keserősége, csalódásainak forrása, hogy magasabb beosztásban nem bizonyíthatott. A rendkívül küzdelmes élet, a tanár-pedagógus, a katonai vezető - Dr. Kolozsvári Sándor - példaértékű életében kiemelt szerepet kapott a kitartás, a betegség zokszó nélküli viselése, a higgadt és logikus, racionális gondolkodásmód, együttműködési hajlandóság, a bölcsesség, a nagyfokú segítőkészség, műveltség, a kreativitás, a szorgalom, a felelősségérzet, a szakma, a közösség szeretete, példaértékű pozitív erényei.

Ezek a tulajdonságok segítettek a nehézségek leküzdésében és életet, közösséget teremtettek, magánéletében boldogságot, 1956.-ban Iczukával örömteli, hűséges házasságot, Gábor gyermekük szeretetét kapta meg.

Nyugállományba vonulásakor könyvek írásával osztotta meg azt a gazdag tapasztalat és tudás-tárat, amit az évtizedek során birtokba vett. Segítőkészségének hatékonyságát fémjelezte Paulin Pál alezredes támogatása utolsó napjaiban, mely az aleppói magyar katonai közösség összekovácsolása, kialakítása során vált kohéziós erővé missziós szolgálata idején. Szolgálati tevékenységét számtalan dicséret, hazai és külföldi kitüntetés, elismerés övezi. Hivatásos honvédtisztként elsőnek kapott a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesülettől munkásságáért Puskás Tivadar díjat.

Dr. KOLOZSVÁRI SÁNDOR ezredessel a Kossuth-os híradók, hagyományteremtő, egy nagy történelmi időszakot megélt, mára megfogyatkozott családjának egy példaértékű tagja költözött végső nyughelyére.

Tisztelettel adózva emlékének:

Prof. Dr. Rajnai Zoltán

----- 0 -----

Paulin Pál mérnök alezredes
(1930.-2020.)

1930. november 05.-én született Kunhegyesen.

Sorkatonaként is, majd híradó technikusként, hadnaggyá avatásával 1949. óta a híradó szolgálat „*nagy öregjei*” családjához tartozott.

Tizennyolc évesen, sorkatonai szolgálata során, géptávírásként kapta első szakmai feladatát, akkor szertisztnek nevezett parancsnokától. „Pávatollas” géptávírász katonatársainak oktatótechnikai témájú anyagokat. Élete nagy álma vált valóra, amikor elvégezve a Zalka Máté Híradó Tiszti Iskolát híradó-technikusi szakon, a Budaörsi úton. Hadnaggyá avatták és kiváló előmenetelének köszönhetően az iskolára tanári beosztásba helyezték.

1950.-ben előkészítő tanfolyamra került, majd a felkészítést követően felvették a leningrádi katonai Híradó Akadémiára, mérnök parancsnoki szakra. Az akkor korszerűnek számító, színvonalas képzés egész további életét pozitívan határozta meg – írta, annak ellenére, hogy 1956.-ban, a magyar események kapcsán, felesége Marika és családja öröme nem tért vissza az Akadémiára így annak befejezése hiányában diplomáját nem vette át. Az akadémián tanulókkal, Csatári Sándorral és Kolozsvári Sándorral egy életre szóló barátságot, kötött, majd szolgálati kapcsolatot tartott, ami életútjából egyértelműen következik. A hazaérkezés után sokan negatívan értékelték, hogy nem utazott vissza Leningrádba, ami a körülményektől függetlenül is racionális lépés lett volna további előmenetele szempontjából.

A történetek ellenére az Egyesített Tiszti Iskolán rádiótechnika-tanári beosztást kapott, Susa István ezredes tanszékvezető helyetteseként a Híradó Tanszéken. Ismert és elismert tagja volt az oktatói állománynak. követelménytámasztó, mindenkor segítőkész oktatója az '50-es évek végén ott tanuló növendékeknek, az 1960.-ban avatott technikus szakasz tagjainak, akik ma is elismeréssel, szeretettel emlékeznek Paulin Pálra a TANÁRRA, emlékeznek az *elméleti és kirándulásokkal egybekötött gyakorlati foglalkozásokra, szeretettel őrizve azok emlékét.* Fontos eredmény volt számára a Budapesti Műszaki Egyetem elvégzése a munka mellett, ahol már a negyedik évfolyamon kezdhetette tanulmányait a korábbi, akadémián kapott okmányok bemutatása eredményeként.

„Az ötvenes évek elején fiatal tisztként arra törekedtem, hogy ifjúkori álmaimat elérve műszaki vonalon felsőfokú végzettséget szerezve, tudásomat minél több fiatalnak átadhassam.” írta magáról, önéletrajzi írásában 2008.-ban. Kitűzött életcélját maradéktalanul, legnagyobb megelégedésére elérte. Szíriában részt vett a magyarok által létesített Katonai Akadémia Híradó Tanszékének létrehozásában és oktatói tevékenység végzésében több éven át. Hasznos munkáját nyugállományba vonulásáig számtalan dicséret és kitüntetés jutalmazta, a legmagasabb hazai és külföldi elismeréseket kapta meg.

Aktív éveit követően az MH Budapesti Nyugállományú Klub Híradó Tagozatának szinte megalakulása óta tagja volt. A Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesületbe megalakulását követően 2000. 09. 30. vették fel. Nyugdíjas éveiben Nagykovácsiban élt feleségével és fiával

2018.-ban, lábának műtéte után rehabilitációra került. Küzdött az életéért. Nagykovácsiban, felesége Marika önfeláldozó gondoskodása ellenére, a rehabilitáció során 2020. január 22.-én szíve már nem bírta, örökre eltávozott.

Nyugodjon Békében! Emlékét kegyelettel megőrizzük!

B. Nagy Péter nyá. mk. alez.

----- 0 -----

FELHÍVÁS

Tisztelt Bajtársnők és Bajtársak!

Már tervezzük a későbbiekben megjelenő Puskás Híradó tartalmát.

Tisztelettel kérünk Benneteket, hogy aki szeretne a Híradóba írni, bátran tegye meg!

Alapvetően, aki a **tegye meg!**

A **Puskás Híradó** tartalmas megjelenéséhez **szükségünk van a Ti írásaitokra is**, még ha az csak híradó (informatika is!) szolgálat múltjáról, jelenéről, egyéni élményeiről, tapasztalatairól, nagy egyéniségeiről, humoros történéseiről és más általa fontosnak ítélt dolgokról kíván írni, **bátran** egy szösszenet is. Természetesen a lapba terjedelmi okok miatt elsősorban 1-2 gépelt oldalnyi anyag fér be, de aki ennél többet kíván, tartalmasan írni, azok írásait a honlapunkon tudjuk megjelentetni. Külön köszönjük, ha az íráshoz képet is mellékeltek (illesztetek).

Elfogadunk olvasható kézirással vagy hagyományos gépírással készült anyagokat is! (Természetesen jobban örülnénk a számítógépen készült anyagoknak, de ez ne jelentsen akadályt!)

Kérjük, hogy tartsátok be az Alapszabályunkban megfogalmazott politikamentességet és tiszteljétek mások személyiségi jogait!

A **Felhívás** nem egy alkalomra szól! Szeretnénk, ha folyamatosan támogatnátok írásaitokkal törekvéseinket! Azonos szerzőtől, szerzői kollektíváktól több írásművet is szívesen fogadunk! A szerzőnek nem kell feltétlenül az egyesület tagjának lennie!

Segítségüket, tisztelettel előre is köszönjük!

**Az Egyesület Elnöksége
A Puskás Híradó Szerkesztői**

Fontos információk:

- A tavaszi és őszi lapszámokba szánt írások beérkezési határideje:

Február 20. és augusztus 22.

(az ezt követően készült írásokat folyamatosan fogadjuk!)

- A számítógépen készült anyagokat a puskashirbaje@gmail.com e-mail címre kérjük küldeni *(a határidők a fentiek!)*

- A kézzel vagy hagyományos írógéppel írott anyagokat az alábbi címre küldjétek, a gyorsabb feldolgozás érdekében *(a határidők a fentiek!)*:

Felker Lajos

Nagytarcsa

Petőfi lakótelep 12/F. II. 9.

2 1 4 2

Ha **eredeti képet** küldtök írásotok mellé, digitalizálás után, **visszaküldjük!** Ennek érdekében a borítékon vagy az írás mellett tüntessétek fel levélcímeket is!

Tisztelettel és nagyrabecsüléssel:

Felker Lajos, ügyvezető elnök

Képek egyesületünk életéből:

A ceglédi találkozó

Csak vidáman a napsütésben

Jubileumi születésnaposok köszöntése

1 %-os támogatás kérése
Puskás Tivadar
Híradó Bajtársainkért Alapítvány

Az Alapítvány céljai:

- nehéz élethelyzetbe került híradó katonák, közalkalmazottak és özvegyeik esetenkénti segélyezése,
- híradó hagyományok ápolása,
- híradó rendezvények támogatása.

Tisztelt Adózók!

Kérjük, hogy személyi jövedelemadójuk 1 %-ának felajánlásával támogassák Alapítványunk céljainak elérését.

Adószámunk: 1 8 1 9 2 3 9 7 - 1- 4 2

Az Önök segítségével az utóbbi 8 évben **91 híradó katona** családjának folyósítottunk segélyt. Támogattunk híradó rendezvényeket, segítettük nehéz helyzetbe került idős bajtársainkat.

Tájékozódjon tevékenységünkről honlapunkon:

<http://www.puskashirbaje.hu/alapitvany.html>

Ne hagyja elveszni adója 1%-át !

Ezzel segítheti nehéz élethelyzetbe került bajtársait.

Hogyan rendelkezhet adója 1+1 %-áról?

Az szja bevallás részeként 2020. május 20-ig

- **ügyfélkapun** keresztül elektronikusan,
 - bevallási tervezete on-line javítása esetén is lehetősége van ügyfélkapun keresztül az szja 1+1 %-áról rendelkezni.
- **postai úton.** A **19EGYSZA rendelkező nyilatkozat** letölthető a NAV weboldaláról. Ezt kell kitöltenie, borítékba helyezni és megcímezni a területileg illetékes (ahová Ön tartozik) NAV részére! Ne felejtse el a borítékra ráírni **adóazonosító jelét!**

Az szja bevallástól elkülönülten 2020. május 20-ig

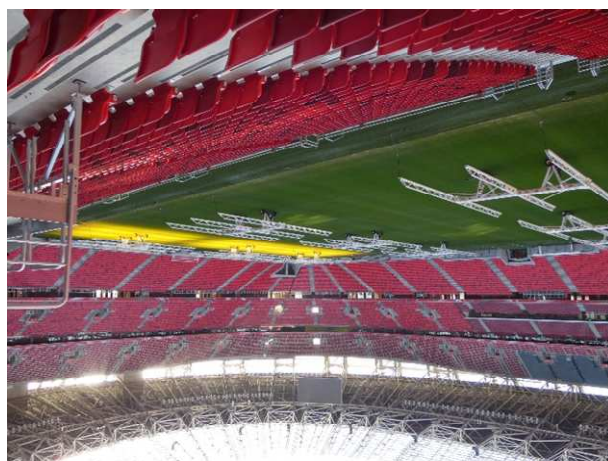
- **ügyfélkapun** keresztül elektronikusan, vagy
- **postai úton.** A **19EGYSZA rendelkező nyilatkozat** letölthető a NAV weboldaláról. Ezt kell kitöltenie, borítékba helyezni és megcímezni a területileg illetékes (ahová Ön tartozik) NAV részére! Ne felejtse el a borítékra ráírni **adóazonosító jelét!**

a Puskás Tivadar Híradó Bajtársainkért Alapítvány
Kuratóriuma

Képek egyesületünk életéből:

HOKOSZ 20 éves emlékülésen

Őszi közgyűlésen

A Puskás stadionban

Impresszum

Puskás Híradó – a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület kiadványa.

Készült: a Puskás Tivadar Bajtársi egyesület honlapjára pdf formátumban.

Felelős kiadó: Prof. Dr. Rajnai Zoltán.

Szerkesztőség: Solti István, Dr. Horváth László Ferenc, Soós Tamás,

Kiadja: Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület.

Címe: 1143 Budapest, Stefánia út 34. – Postacím: 1438 Budapest, Pf. 371

A Puskás Híradó valamennyi megjelent lapszáma megtekinthető és letölthető az Egyesület honlapjáról

Támogatóink:

